

SER

De heer E. Nijpels
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW DEN HAAG

In cc gestuurd aan minister Wiebes, minister Van Nieuwenhuizen, minister Van Veldhoven, minister Schouten

Utrecht: 5 november 2019

Betreft: Bevestiging van het commitment van Natuur & Milieu aan
de uitvoering van het Klimaatakkoord

Referentie: MDE/acl/191105.016

Behandeld door: M. Demmers

ARTHUR VAN SCHENDELSTRAAT 600
3511 MJ UTRECHT
POSTBUS 1578
3500 BN UTRECHT
NEDERLAND
T +31 (0)30 2331328
INFO@NATUURENMILIEU.NL
WWW.NATUURENMILIEU.NL

Geachte heer Nijpels, beste Ed,

Natuur & Milieu heeft zich het afgelopen jaar keihard ingezet voor effectief klimaatbeleid en heeft samen met veel andere partijen intensief onderhandeld over de inhoud van een ambitieus Klimaatakkoord. Met het Klimaatakkoord dat op 28 juni 2019 gepresenteerd is, zet Nederland een wezenlijke stap vooruit in het aanpakken van klimaatverandering en het halen van de Parijs-doelen. Via deze brief informeren we u hoe Natuur & Milieu tegenover de drie vragen staat die u ons voor de zomer heeft voorgelegd over het Klimaatakkoord.

Voor een effectief klimaatbeleid is er een aantal zaken dat voor ons centraal staat. In de eerste plaats willen we met de maatregelen in het Klimaatakkoord de doelen van het Parijs-akkoord halen. Daarbij willen we een echte duurzame transitie stimuleren en staan we niet achter schijnoplossingen. Ten slotte vinden we het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Vanuit deze drie basisprincipes hebben wij onze deelname aan de uitvoering van het Klimaatakkoord beoordeeld.

Gevoelde urgentie en noodzaak om aan de slag te gaan, maar er is meer nodig

Wij onderschrijven de doelen en de urgentie en we zien sterk de noodzaak om hard aan de slag te gaan met de uitvoering van het klimaatakkoord. Dit communiceren wij aan onze achterban en aan de rest van de samenleving. Samen met onze partners en achterban zetten wij ons in om *minimaal* 49 procent reductie van broeikasgassen te halen in 2030 (ten opzichte van 1990). En we blijven streven naar 55%.

Om de doelen te halen moet het Klimaatakkoord ambitieus worden uitgewerkt en versterkt. Daarbij zal ook voortschrijdend inzicht moeten worden benut. Afgelopen vrijdag bleek dit uit de berekeningen van het PBL. De CO₂-reductiedoelen van het klimaatakkoord zijn onvoldoende om de 49% in 2030 te halen. Het kabinet erkent dit, en schrijft in haar begeleidende [Kamerbrief](#) dat ze vastbesloten is om het in de Klimaatwet vastgelegde doel van 49% vast te houden. Dat is goed om te lezen. Wij gaan ons daar ook voor inzetten, en we zullen het kabinet houden aan de toezegging die zij daarover heeft gedaan:

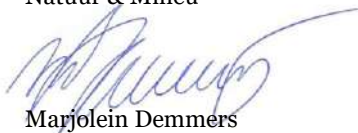
“de opgaven (in megatonnen) die bij het begin van het Klimaatakkoord voor de diverse sectoren zijn vastgesteld zullen daartoe, indien nodig, worden verhoogd; instrumenten die in het Klimaatakkoord voor de diverse sectoren zijn vastgesteld, zullen zo nodig worden verzwamd.”

Klimaatwet en governance

Als element in de Klimaatwet vormt het Klimaatakkoord, via het Klimaatplan, een start en zullen er op basis van de jaarlijkse Klimaat- en Energie Verkenningen nog vele verbeteringen (moeten) volgen. Wij achten het van belang aan te geven dat de governance van het Klimaatakkoord niet losgezien kan worden van de governance die opgetuigd is voor de Klimaatwet. De Raad van State toetst bij deze wet of de regering met het Klimaatplan, de Klimaatnota en de Voortgangsrapportage kan voldoen aan de klimaatdoelstellingen die de Klimaatwet stelt. Wij zien een grote toegevoegde waarde om de governance van het Klimaatakkoord te integreren in deze bestaande structuren.

Wij vinden het belangrijk nu aan de slag te gaan en zetten daarom graag onze schouders onder het Klimaatakkoord. Voor effectief klimaatbeleid!

Hartelijke groet,
Natuur & Milieu

Marjolein Demmers
Directeur-bestuurder

Bijlage: Toelichting per tafel

Bijlage: Toelichting per tafel

Kort lichten we hieronder de punten toe waar we trots op zijn en waar verbeteringen nodig zijn op de vijf onderhandelingstafels waar we actief aan deelgenomen hebben. Ook geven we aan waar we een rol zien voor onszelf in de uitwerking van de plannen.

Verduurzaming van de elektriciteitssector

Aan de Elektriciteitstafel zijn goede afspraken gemaakt over procesparticipatie en financiële participatie - zoals 50% lokaal eigendom bij grootschalige lokale opwek van hernieuwbare energie. Ook hebben we bereikt dat circa 70 procent van onze elektriciteit in 2030 afkomstig is van hernieuwbare bronnen. We zetten ons in om de groei van hernieuwbare opwekking samen te laten gaan met natuurversterking. In het Noordzeeakkoord maken we ons hard voor een versnelde uitrol van wind op zee, in combinatie met natuurversterking. Daarnaast komt er een duurzaamheidskader voor biomassa dat verder gaat dan alleen duurzaamheidscriteria voor energetisch verbruik. Heldere criteria en randvoorwaarden voor alle vormen en toepassingen van biomassa zijn nodig, omdat wij willen voorkomen dat beschikbare biomassa te laagwaardig wordt benut en door beleid onduurzame biomassa wordt aangetrokken. Natuur & Milieu zet zich als stakeholder actief in bij de ontwikkelingen van dit duurzaamheidskader.

Zero emissie mobiliteit

Voor wat betreft de sectortafel Mobiliteit zijn wij er trots op dat na een jarenlang pleidooi de deur eindelijk open staat voor kilometerheffing: er wordt serieus gekeken naar een ander systeem van wegenbelasting. Zoals het Formule E-team (FET) eerder schetste in een brief, is het voor ons cruciaal dat het nieuwe stelsel zó wordt vormgegeven dat het bijdraagt aan de kabinetsambitie voor 100% nul-emissie nieuwverkoop in 2030. Daarom wil Natuur & Milieu samen met het FET goed betrokken zijn bij de vormgeving. Wat tegenvalt is dat we te weinig stimulans zien voor de groei in elektrisch rijden. Voor het vertrouwen van de sector in het beleid van de overheid en voor de groei van het aantal elektrische personenauto's in Nederland is het essentieel om het lange termijn-doel van nul-emissie verkoop in 2030 en het daarbij behorende ingroeipad aan te houden. Bovendien is het cruciaal om met het kabinet hele duidelijke en precieze afspraken te maken over het borgen van voldoende stimuleringsmaatregelen via het hand-aan-de-kraan-principe. Wij worden daar graag bij betrokken. Daarnaast zien wij in het maatregelenpakket te weinig inzet op een verschuiving naar meer gebruik van fiets en OV. Wij zetten ons in om het mobiliteitsfonds te vormen tot een fonds waar investeringen in deze modaliteiten als essentiële onderdelen van duurzame mobiliteit in Nederland ruim baan krijgen.

Vergroening van de Industrie

Het is cruciaal dat er een CO₂-heffing wordt ingevoerd. Het PBL laat in haar policy brief 'Het Klimaatakkoord: effecten en aandachtspunten' zien dat dit een zeer effectief instrument is om CO₂ te reduceren, mits goed vorm gegeven. Daar werken wij graag aan mee. De grote nadruk op CO₂-opslag (CCS) als belangrijkste oplossing voor de industrie zien wij als een gemiste kans. Het is van belang dat CO₂-opslag de ontwikkeling van duurzame alternatieven die gericht zijn op het structureel verminderen van de CO₂-uitstoot, niet in de weg staat. Wij zullen ons hard maken voor bewaking van dit uitgangspunt uit het akkoord. Ook de programmatische aanpak voor groene waterstof, waar we voor gepleit hebben, dient nog concreet vormgegeven te worden. Wij zetten ons in bij de uitwerking van het instrumentarium om de Nederlandse industrie echt koploper te laten worden in vergroening.

Duurzame transitie in de Landbouw

Optimistisch zijn we over de uitkomsten aan de Landbouwtafel omdat de sector daar meer CO₂ gaat reduceren dan in eerste instantie de opgave van deze tafel was. Eén van de belangrijke maatregelen die is afgesproken om dit doel te bereiken is de vernatting van veenweides. Een ander belangrijk onderdeel van dit maatregelenpakket is “de scenariostudie”. Deze studie schetst verschillende toekomstbeelden om een antwoord te geven op de grote transitieopgave waar de landbouw voor staat. Natuur & Milieu zal actief betrokken zijn als stakeholder.

Maar een echte duurzame transitie in de landbouw ontbreekt helaas. De meeste voorgestelde maatregelen zijn technisch van aard, terwijl de PAS-uitspraak van de Raad van State bewijst dat er een meer fundamentele wijziging nodig is in de manier van ‘boeren’ om een duurzame kringlooplandbouw te bereiken. Daarnaast is de aandacht in het akkoord voor de benodigde transitie naar plantaardige eiwitten nog erg mager. Wij zullen ons daarvoor blijven inzetten.

Gebouwde omgeving

Voor wat betreft de Gebouwde omgeving zien we een belangrijke afspraak in de 1,5 miljoen woningen die worden verduurzaamd in 2030, onder andere door verwarming op elektriciteit of aansluiting op een warmtenet. Woningcorporaties gaan versneld maatregelen doorvoeren en 100.000 woningen verduurzamen. Gemeenten vormen een hele belangrijke spil bij de uitvoering van de RESSEN, maar helaas hebben zij geen resultaatsverplichting meegekregen. Daarnaast is de invulling van de isolatienorm onduidelijk en ontbreken er concrete plannen voor het uitfaseren van de gasgestookte cv-ketel. Natuur & Milieu blijft zich de komende jaren inzetten voor het isoleren van woningen en ook de groei en verduurzaming van warmtenetten stimuleren in samenwerking met warmtebedrijven via het Warmtepact.